

ны. Они не ищут и не желают войны... Мы настаиваем на безопасности, чтобы обеспечить следование по избранному нами самими путем национального развития. И мы делаем еще больше: требуем этого и для других. Мы не ограничиваем нашу горячую приверженность принципам личной свободы и беспрепятственного национального развития лишь теми событиями и переменами в международных делах, которые имеют отношение исключительно к нам" [4, с.137].

Таким образом, призывы к "крестовому походу" за демократию и всеобщую безопасность, заключенные во внешнеполитической доктрине Вильсона, закрепили за Соединенными Штатами роль третьей силы, способной реально влиять на события в мире. Тем самым Вильсон и Хауз подорвали основы существовавшей

концепции "равновесия сил" и подменили ее идеей "нового мирового порядка" – превосходства англосаксонской цивилизации.

Список використаних джерел

1. Gelfand L. E. The Inquiry: American Preparations For Peace, 1917–1919/ Lawrence E. Gelfand. – New Haven-L.: Yale University Press, 1963. – 387 p.
2. Grose P. Continuing the Inquiry. The Council on Foreign Relations from 1921 to 1996/ Peter Grose. – N.Y.: Council on Foreign Relations, Inc., 2006. – 84 p.
3. Howden Smith A. D. The Real Colonel House/ Arthur D. Howden Smith. – N.Y.: George H. Doran Company, 1918. – 306 p.
4. President Wilson's State Papers and Addresses. – N.Y.: The Review of Reviews Company, 1918. – 486 p.
5. Киссинджер Г. Дипломатия/ Генри Киссинджер; [Пер с англ. В. В. Львова; Послесл. Г. А. Арбатова]. – М.: Ладомир, 1997. – 848 с.

Надійшла до редколегії 28.01.13

А. Скъба, асп.

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, Луганськ

"ИНКВАЙРЫ" И ФОРМИРОВАНИЕ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОЙ ДОКТРИНЫ ВИЛЬСОНА, 1917–1921 ГГ.

Данная статья посвящена изучению процесса формирования внешнеполитической доктрины Вашингтона на завершающем этапе Первой мировой войны. Автор анализирует значение аналитической группы "Инквайри" в формировании концепции "нового мирового порядка". Автор приходит к выводу, что именно вклад специалистов "Инквайри" позволил США осуществить прорыв во внешней политике, закрепив за собой роль ведущего мирового игрока.

Ключевые слова: США, Вильсон, внешнеполитическая доктрина, "Инквайри".

A. Skyba, post-graduate student

Luhansk Taras Shevchenko National University, Lugansk

"THE INQUIRY" AND FORMING WILSON'S FOREIGN POLICY DOCTRINE, 1917–1921

This article is devoted to studying of formation process of Washington foreign policy doctrine at the First World War closing stage. The author analyzes "The Inquiry's" contribution to formation of "a new world order" concept. The author concluded that exactly the contribution of "The Inquiry's" experts has allowed the USA to make break-through in foreign policy, that assigned to itself a role of the leading world player.

Key words: USA, Wilson, foreign policy doctrine, "The Inquiry's".

УДК 327(73:729.1):341

О. Скъларенко, асп.

КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

РОЛЬ ЗАКОНУ ХЕЛМСА-БАРТОНА У ПОЛІТИЦІ США ЩОДО КУБИ

У статті досліджується вплив Закону Хелмса-Бартонна на політику США щодо Куби.

Ключові слова: США, Куба, закон Хелмса-Бартонна.

Часи президентства Б. Клінтона у політиці США щодо Куби відзначились прийняттям суперечливого Закону Хелмса-Бартонна (Helms–Burton Act) 12 березня 1996 р. Його ініціаторами стали двоє республіканців: сенатор Дж. Хелмс та член палати представників Д. Бартон. У 1995 р. сенатор Хелмс уже намагався проштовхнути свою ініціативу, але не зміг цього зробити. Після неприємного епізоду зі збиттям кубинцями двох приватних літаків, керованих антикастрівськими учасниками групи "Брати на допомогу" (Brothers to the Rescue), Конгрес все ж прийняв закон.

Одразу після своєї появи Закон Хелмса-Бартонна отримав майже стовідсоткову підтримку серед республіканців, а після інциденту з американськими літаками до них долучилася велика кількість демократів. На нього позитивно відреагувала кубинська громада у Флориді. Однак деякі члени Конгресу все ж не погоджувались з цим документом і не вважали його ефективним для підризу режиму Кастро. До фінального голосування 6 березня 1996 р., конгресмен Д. Рід заявив, що він підтримує демократизацію Куби, але Закон Хелмса-Бартонна суперечить американській зовнішній політиці. Він також зазначив, що це збільшить напруження між Кубою та США і загрожуватиме мирному переходу до демократії на острові.

"Закон про кубинську свободу і демократичну солідарність 1996 року" (повна назва акту), продовжив і посилив ембарго проти Куби. Конгрес США робив такі висновки: 1. Економіка Куби скоротилась як мінімум на 60% за останні 5 років у зв'язку з (А) припиненням фінансування колишнім СРСР у розмірі від 5 до 6 млрд. дол. щорічно; (Б) 36-ма роками комуністичної тиранії і поганого економічного менеджменту уряду Кастро; (В) різким скороченням торгівлі з країнами колишнього СРСР і (Г) політикою російського уряду та країн колишнього радянського блоку щодо переведення економічних відносин з Кубою на комерційні засади.

2. У той же час, добробут і здоров'я кубинських громадян значно погіршилися через економічний спад і відмову режиму Кастро провести вільні чесні демократичні вибори на Кубі.

3. Режим Кастро дав чітко зрозуміти, що він не сприятиме значним політичним реформам, які б відкрили шлях демократії, ринковій економіці та підйому господарства [1].

4. Тоталітарна природа режиму Кастро забрала всі мирні засоби покращення умов для народу Куби і змусила тисячі громадян ризикувати своїм життям у небезпечних спробах втекти з острова у вільний світ.

5. Конгрес історично та постійно демонструє солідарність свою та американських громадян з демократичними прагненнями кубинського народу.

6. Впродовж останніх 36 років кубинський уряд ставив загрозу і продовжує загрожувати національній безпеці США.

У законі виділялось 6 цілей американської політики щодо Куби: 1. Допомогти народу Куби відновити свободу та процвітання і приєднатись до демократичних країн Західної півкулі. 2. Посилити санкції щодо уряду Кастро. 3. Забезпечувати національну безпеку США у зв'язку з терористичними погрозами від режиму Кастро, розкраданням власності громадян США і політичними маніпуляціями уряду Кастро щодо бажання кубинців виїхати і спричинену цим масову міграцію до США. 4. Заохочувати проведення вільні і чесні демократичні вибори на Кубі, що будуть проводитись під міжнародним наглядом. 5. Підтримувати і допомагати кубинському народу в перехідному періоді. 6. Захищати власників зі США від конфіскацій і незаконних захоплень власності, ініційованих режимом Кастро [1].

Кубинські товари залишались забороненими, якщо вони були кубинського походження, знаходились або транспортувались через Кубу, зроблені цілком або частково із кубинських складових. Окремим пунктом виділялась заборона щодо цукру (захист першочергових інтересів США потребує впевненості, що цукор, який ввозиться або надходить для споживання зі складів на територію США не є кубинського походження).

Закон зазначав, що якщо на Кубі матиме місце перехідний, обраний демократичним шляхом уряд, то США мали підтримувати самовизначення кубинського народу, визнати, що самовизначення кубинського народу є національним правом громадян Куби, яке має вільно проявлятися без втручання уряду будь-якої країни, спонукати кубинський народ обрати уряд, який би відобразив самовизначення кубинців і т.д. [1].

Також закон містив кілька пересторог, зокрема, щодо побудови атомної станції Хурагуа, аргументами проти чого були відсутність на Кубі структури, що регулює ядерні питання, відсутність на Кубі адекватної інфраструктури для забезпечення безпечної роботи і функціонування станції, невідповідність рівня обізнаності працівників станції технологічним вимогам тощо [1].

Закон Хелмса-Бартон викликав багато суперечок серед правознавців. Особливо це стосувалось частини 3, яка дозволяла звертатися за відшкодуванням збитків за націоналізовану власність до американських судів, що йшло врозріз з принципом міжнародного права про національність скарг (nationality of claims). Відповідно до цього принципу можливість відшкодування потребує американського громадянства на момент завдання

шкоди [2]. Таким чином, конфіскації кубинським урядом майна, що належало кубинським громадянам, не могли бути оскарженими у судах Сполучених Штатів [3].

Проблемним було також питання інвестицій. Закон вводив санкції для закордонних компаній, які мали вигоду від власності, конфіскованої режимом Кастро, і намагався стримувати інвесторів. США вважали, що інвестиції сприятимуть підтримці режиму Кастро. У зв'язку з цим негативно закон Хелмса-Бартон сприйняли такі прибічники США, як Канада, Мексика і члени Європейського Союзу, оскільки їм не сподобались спроби впливати на їхню зовнішню політику [4].

На початку другого президентського терміну Б. Клінтона (1996-1997 рр.) активно обговорювались наслідки прийняття закону Хелмса-Бартон для країн Європи. Наприклад, Європейський Союз ухвалив Спільну позицію щодо взаємин з Кубою. Її основними пунктами стали: політичний діалог і розвиток демократії та дотримання прав людини, розвиток співробітництва заради покращення життя людей на Кубі, діалог з громадськими представниками, а також мирними продемократичними опозиціонерами. ЄС висловив стурбованість відсутністю прогресу у сфері політичних реформ, а також цивільних та політичних прав. Відкриття економіки Куби мало відбуватись шляхом поживлення торгівлі та співробітництва. Членам Європейського союзу дозволялось надавати гуманітарну допомогу, за умови, що вона має поширюватись через неурядові організації [5]. Отже, Закон Хелмса-Бартон продовжив традиційно жорстку лінію у політиці США щодо Куби, яка на момент його прийняття все більше не узгоджувалась з новітніми тенденціями у міжнародних відносинах.

Список використаних джерел

1. Helms-Burton Act – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Documents/libertad.pdf>
2. Cambridge Books – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebooks.cambridge.org/chapter.jsf?bid=CBO9780511560101&cid=CB09780511560101A038>
3. THE HELMS-BURTON ACT: A STEP IN THE WRONG DIRECTION FOR UNITED STATES POLICY TOWARD CUBA, JOURNAL OF URBAN AND CONTEMPORARY LAW – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law.wustl.edu/journal/54/Dunni.pdf>
4. CATO HANDBOOK FOR CONGRESS, CATO Institute – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cato.org/pubs/handbook/hb108/hb108-60.pdf>
5. Council of Hemispheric Affairs – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coha.org/the-european-union-and-cuba-the-common-position/>

Надійшла до редколегії 29.01.13

А. Скляренко, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

РОЛЬ ЗАКОНА ХЕЛМСА-БАРТОНА В ПОЛИТИКЕ США В ОТНОШЕНИИ КУБЫ

*В статье исследуется влияние закона Хелмса-Бартон на политику США в отношении Кубы.
Ключевые слова: США, Куба, закон Хелмса-Бартон.*

О. Skliarenko, post-graduate student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

HELMS-BURTON ACT IN THE US POLICY TOWARDS CUBA

*Helms-Burton Act's influence on the US policy towards Cuba is studied in the article.
Key words: USA, Cuba, Helms-Burton Act.*